

BUDA-PESTA

16 Mart. st. v.

28 Mart. st. n.

Ya esi duminec'a.

Redact.: strad'a Havas nr.1.

Nr. 11.

Anulu XI.

1875.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

Concertulu in lunca.

In poén'a tainuita, unde sboru luciri de luna,
Flórea óspetiloru Luncei cu grabire se aduna
Cá s'asculte-o cantaretia, revenita 'n primavéra
Din strainetatea négra unde-i vietí'a multu amara.

Roiu de flaccari usiurele, Lucioli scanteietórie
Trecu in aeru, stau lipite de *luminarile* 'n flore,
Respandindu prin crengi, prin tufe o vapaia al-
bacteria
Ce maresce 'n mediulu noptii dalb'a luncei feeria.

Éta vinu pe rondu, parchia, si petrundu colea 'n
poéna,
Bugiorellulu vioiu, rumenu, cu naltuti'a *adoleana*,
Fratiori si *romanitie* care se atinu la drumuri,
Clopotiei si *mazarelle* imbetate de profumuri.

Éta fraged'a *sulfina*, *stellisiore*, *blande nalbe*
Urmarindu pe *busioculu* iubitoru de sinuri albe.
Deditiei si *garofitie* pîrguite 'n focu de sóre,
Toporasi care se 'nchina gingasieloru *lacrimióre*.

Vine *cimbrulu* de la campuri cu *fetic'a* de la via,
Nuferulu din balta vine intristatu, fàra socia,
Si câtu elu apare galbinu, óchesile *viorele*
Se retragu de elu departe, ridiendu veseln intre
ele....

In poéna mai vinu inca elegante floricele,
Unele 'n *condurii Domnei* si n' *rochiti de rondunele*,
Altele portandu in frunte, insírate pe o radia,
Picaturi de róua dulce care 'n umbra scanteiedia.

Ele mergu, s'aduna 'n grupe, se ferescu de bu-
ruiene
Si privescu sosindu prin aeru sburatori cu mandre
pene,
Dumbravenci, *granguri* de auru ce au cuiburi de
matasa,
Ciocarlui, óspeti de sóre, *rondunele*-óspeti de casa.

Mierle negre care siueru, *cuculu* plinu de ingan-
fare,
Gaiti'a ce imitédia ori-ce sunete bisare,
Stigleti, *presuri*, céta viua ce prin tufe se alunga
Si duiós'a *turturica* cu doru lungu cu gele lunga.

Éta vinu si *gandacei* in hlamide smantiuite;
Éta *greiri*, écca flu'uri cu-aripióre pudruite;
Éta *melci* care facu córne portandu-si cas'a 'n spi-
nare....

La ivirea loru poén'a clocotesce 'n hohotu mare.

Éta 'n urma si *albine* aducédu in gura miere...
Sboratorii gusta 'n graba dulcele rodu cu placere;

Apoi sorbu limpedea róua din a floriloru potire
Sioptindu floriloru cu taina blande siopte de iu-
bire.

Dar', tacere! Susu pe-unu frasinu cu linu fré-
metu se aude!...

Toti remanu in asceptare. Cantareti'a 'ncetu pre-
lude.

Ventulu tace, frundi'a desa stà in aeru neclintita...
Subtu o pandia de lumina lunc'a pare adormita.

In a noptii liniscire o divina melodía
Cá suflarea unui geniu printre frundi alinu adia
Si totu cresce mai sonóra, mai placuta, mai fru-
mósa

Pan' ce imple 'ntrég'a lunca de-o vibrare-armoniósá.

Meditante si tacuta lun'a 'n cale-i se opresce,
Sufletulu cu voluptate in estasu adancu plutesce,
Si se pare cá aude prin a raiului cantare
Pe-ale angeriloru harpe lunecandu margaritare.

E *privighiatori'a* dulce care spune, cu uimire,
Tainele inimei sale, visulu ei de fericire...

Lumea 'ntréga stà petrunsa de-alu ei canticu fàra
nume...

Singuru *maculu*, rosiu la facia, dórme dusu pe ceea
lume!

V. Alesandri.

O gluma cu bunu resultatu.

— Noveleta. —

I.

O juna lucrátore la unu magazinu de pê-
lêriería, jocandu-se intr'o di cu camaradele
sale in timpulu de recreatiune dupa amiadi, luà
o piele de lacu care serve a captusi interiorulu
pêlêrielor si cu o scriptura visibila si-insem-
nà numele, pronumele si adres'a. Asta gluma
fu uitata si pielea purtatóre de semnatur'a ju-
nei fete se puse la destinatiunea ei, adeca
servi de captusiéla unei pêlerie si pêleri'a fu
venduta.

II.

Intr'o séra jun'a feta, dupa ce se intornà
de la lucru, incepù sè se sbeguésca prin casa
si sè impuiese urechile veciniloru prin mai
multe cantece si strigate armoniósé dar asur-
ditóre. Erá inca copila. In timpulu acestei pe-

trececi cam sglobii, aude plina de suprisa o
discreta batatura la usia. Asta batae neascep-
tata o facù sè taca, sè-si arunce spre usia o
cautatura spariósá si sè nu se oprésca d'a se
sguduí de unu fiuru involuntariu. Cu tóte aces-
tea si-adunà tóte poterilé si cu o vóce cam tre-
murátore dise:

— Cine e?

Indata dupa ásta întrebare, usi'a se de-
schise si aparù in cadrulu ei unu june bine
imbracatu si fôrte frumusieli. Asta aparitiune
suprinse si mai multu pe lucrátorea nóstra,
findu cá nu pré obicinuiá a primí asemenea
visite placute dar compromitetióre.

— Domnisiór'a Anetta H. — dise junele
salutandu cu gracie.

— Eu sunt, domnule, — response fet'a
rosindu.

— Cusatorésa la magazinulu de pêlêrii alu
dlui P.

— Da, Domnule.

— Mi-pare bine cá nu m'am insielatu in
privinti'a adresei, — response junele intrandu
in casa si asiediandu-se pe unu scaunu.

— Domnule, — dise jun'a feta resucin-
du-si degetele si silindu-se de a paré mai pu-
cinu incurcata, — me iertati; la ce potu sè ve
servu?

— Veti aflá in curendu, domnisióra.

— Scusati-me déca ve paru singulara,
inse in cas'a mea nu obicinuiescu sè vfe
barbati.

— Cu atátu mai bine, domnisióra.

— Si visit'a dvóstre, déca aru intardiá
mai multu, póte cá...

— O! nu ve temeti de nimicu, domnisió-
ra, si lasati-me, lasati-me sè ve admiru si se
multiumescu intemplárii care mi-a acordatu
ocasiunea d'a face cunoscintia cu dvóstra.

— Domnule, me iérta, — response fet'a
cu unu tonu aspru, asemenea cuvinte adresati-
le altei persóne, cá-ci urechile mele nu sunt de-
prinse cu dinsele.

— Sunt incartatu de totu ce-mi marturi-
sesce gur'a dumitale.

— Pré bine, domnule, inse explica-te o
data ce poftesci, cá-ci déca esti venitu pentru
ce banuiescu eu, pentru aceea ce mai tóta ju-
nimea cauta in detrimentulu onórei si inocentii
feteloru, apoi te prevestescu cá-ti perdi tim-
pulu de surda.

— Dati-mi voie sè me esplicu domnisió-
ra, cá sè nu ve tiu mai multu timpu in ne-
domnire.

III.

— Domnisióra, eu sunt fiulu unui negotatoru fôrte avutu; parintii mei au moritu dupa ce mi-au asiguratu o positiune independinte dar m'au lasatu orfanu atunci candu eram inca copilu si mintea mi-erá fôrte frageda. Ajungându in etate de 20 de ani, incepui sè ducu o viétia fôrte neregulata si fôrte ruinatoré atátu pungii câtu si sanetâtii mele. Am cheltuitu multu, am veduitu multe, am patitu multe, am invetiatu multe; chiar am iubitu.

„Ve rogu, fiti asiá buna, câtu sunteti de frumósá si acordati-mi numai inca câte-va momente de atentiune.

„Amorulu mai alesu cá tóte m'a turmentatu intr'unu modu teribilu, am iubitu dar iubitu n'am fostu nici odata, ci totu-de-una victima confientiei si a generositâtii mele. Dupá ce m'am saturatu de viéti'a de holteiu, dupa ce am trecutú printr'unu fetidu purgatoriu de suferintie pe care mi-este rusine sè le numeru am decisu sè me insoru.

„Am voitu sè gasescu o feta care sè me iubésca, care se fie a mea cum eu voiu fi alu ei, o feta care se nu tie nici la avere nici la prejudetie, dar nu am intélnitu altu de câtu numai interesu!...

„Decisesem se nu mai me insoru, dar pe urma mi-am luatú séma si amu disu cá e mai bine a alege din dóue rele pe celu mai obicnuitu, adeca pe acela alu casatoriei dar numai indeplinindu o conditiune: d'a nu cautá la avere, la rangú, la frumusetie, etc., ci d'a luá pe aceea ce-mi va signalá Provedinti'a.

„De trei ani asceptu astu serviciu alu provedintiei, inse asceptâriile mele nu se mai realizau.

IV.

„Intr'o di me abatu la unu magazinu sè mi-iau o pèlêrie, intru in magazinu, potrivescu mai multe pèlêrii pe capulu meu; din 20 numai un'a se potrivescu cu capulu meu. O platescu, o punu in capu, plecu, me ducu a casa, trecu trei patru septemane, mi se pare cá pielea din intru pèlêriei me intiépa pucinu in dreptulu cusaturii.

„Ajungându a casa scotu pèlêri'a din capu, me uitu la cusatura, intorcu pielea pe dosu, me uitu in dreptulu unde me intiépa, descoperu o mica bucatia de paiu ruptu si infiptu acolo pe cum se vede din vre-o maturica in timpulu vre unei scuturaturi eventuale, dar totu de odata

citescu pe dosulu pielei scrise cu multa ingrigire cuvintele urmatóre:

„Domnisiór'a Anetta H. Suburbia S. Strad'a B. Nr. 18.

„— Éta unu adeveratu avertismentu alu Provedintiei, — strigai eu, — citindu aceste cuvinte si cum le citii pusei pielea la locu si pèlêri'a in capu, esii din casa, alergai spre Suburbia S. Strad'a B. Nr. 18, si éta-me.

V.

— Me iérta, domnule, — response fet'a facându-se rosie cá ciresi'a, ast'a e o gluma facuta intre camarade, ti-marturisescu cá am unu caracteru cam vivace, cam sglobiu, cam nebunatecu.

— Cu atát'a mai bine; raru se incuibéza hipocrisi'a si falsitatea in asemenea caracteru.

— Credeti-me cá n'am avutu nici o intentiune.

— Sunt siguru.

— Prin urmare facu apelu la cavalerismulu si educatiunea dvóstre, si ve rogu sè crutiati reputatiunea unei sermane june fete care nu are alta avere de câtu o onóre pastrata intacta prin multa silintia, manele sale care lucréza diu'a si nóptea si o muma betrana a carei mangaiare este speranti'a d'a-si vedé unic'a sa copila cu cas'a ei in rîndulu ómeniloru.

— Cu unu cusuru subtire me gonesci? domnisióra.

— Trebuie, domnulu meu.

— E bine, nu voiu plecá, fiindu-cá eu am venitu aici cá sè realizezu dorinti'a mamei dtale, aceea d'a te vedé cu cas'a dtale.

— Cum? nu te intielegu, — esclamá fet'a palpítandu.

— Unde e mamiti'a dtale.

— Nu este acum aici, s'a dusu pana la podu sè-mi cumpere ce-va, dar nu va intardiá, pentru aceea, cá sè nu inspirei bieteii femeii banuéla, te rogu...

— Nu, nu plecu ori si ce-mi vei dice, fiindu cá asceptu pe mamiti'a dumitale sè o rogu sè binevoiésca a mi te da de socie.

— Pe mine? O! Domnule, glum'a dumitale este fôrte durerósa.

— Dieu, nu glumescu.

— Eu soci'a dtale? o biéta feta saraca, o lucrátore, o sermana fintia de alu careia trecutú nu esti siguru, a carei reputatiune póte cá e pusa la indojeía.

— Da, dta, dta pe care te iau fara téma d'a me cáí cá am datu de o ambitiósa.

— O! Domnule... Domnule incetéza cu glumele, lasa in pace serman'a mea esistencia, n'o turburá prin desceptarea unoru ambitiuni care póte sè-mi fie funeste. Lasa-me in sfer'a mea sè mè bucuru in pace de viéti'a mea, sè me nutrescu in voie de sperantiele mele, sè me desfetezu cu ilusiunile sale.

VI.

Junele nu ascultà nimicu, ci aseptà pe muma care nu intardià d'a vení.

Peste trei septemane dsiór'a Anetta H. parasì magazinulu dlui P. si se retrase de la lucru fiindu cà a devenitu dóm'n'a V.

C. R.

Doi prisionieri.

(Din germana.)

Paseric'a 'n colivie
Animiór'a 'n peptulu meu :
Ambele dorescu, sè vie
Vér'a cu parfumulu seu.

Cá din pomu in pomu se sbore
Colo 'n campulu plinu de flori ;
Sè se 'neline cu ardore
P'ai iubitei crinisiori.

Paserica, canta-ti dorulu,
Pana poti inea cantá ;
Anima, nu perde amorulu,
Pana poti inea vibrá.

A. Radu.

Famili'a lui Mihaiu Vitézulu.

— Studiu criticu. —

Analistii si istoricii straini si romani, vechi si noi, nu se invoiescu in privinti'a familiei lui Mihaiu Vitézulu: a supra numelui societatei sale, a supra numerului si numeloru copiiloru lor, precum si a supra sórtei acestor'a dupa mórtea vitézului domnu.

Asiá, Bethlen, vorbindu despre persónele cari s'au impotrivitu planului lui Mihaiu de cucerirea Ardealului, dice:

„Erá chiaru si soci'a lui Voda anume *Florica*, o femeia stralucita prin calitátile sale

matronale, care diferiá fórté de obiceiurile barbatului seu.“¹⁾

Bisseliu, in mai multe parti ale operei sale, numesce pe soci'a lui Mihaiu *Vagarossa*:

„Bast'a luà cu sine din cetate pe femeia lui Mihaiu (alu carei nume erá *Vagarossa*.“²⁾

Si aiurea:

„Asiá dara Bast'a lasà in inchisóre la Clusiu pe *Vagarossa*, femeia, si pe Petrascu, fiulu lui Mihaiu.“³⁾

Istvanfius⁴⁾, Chronicon Fuchsio Lupino-Oltardinum⁴⁾, Thuanu⁶⁾, Walther⁷⁾, Stavrinus⁸⁾, etc., nu aréta numele dómnei lui Mihaiu seu a ficei sale.

Istorieii moderni, unii se unescu cu Bethlen a numí *Florica* pe soci'a croului, ér alti, intre cari regretatulu Baleescu si dnu Aaron Florianu, sustienu cà a chiamat'o *Stanca*, si pe fica-sa: *Florica*.⁹⁾

In privinti'a fiiloru lui Mihaiu Vitézulu, diversitatea intre scrítori este si mai mare.

Walther, care a fostu mai multi ani la Curtea domnului romanu, nu vorbesece de câtu de unu singuru fiu alu acestuia pe care lu-numesce *Petrascu*, si caruia i dede lectii, intre altele de limb'a latina. Intr'o poesia ce-i facù, cu ocaziunea aniversarii nascerii sale, Walther i dice:

„Te salutu, pruncu fragedu, nascutu sub o stea favoritória: cresei mare, cà esti dotatu cu indole rara. Numele-ti e *Petru*, de la pétra, auguriu de constantia, de inima tare, si de bratiu robustu.“¹⁰⁾

¹⁾ *Historia de rebus Transilvanicis*, Cibinii, 1785, t. IV, p. 336: „et ipsius Vojvodae uxor nomine Florica, foemina matronalibus dotibus conspicua, et a mariti sui moribus longe abhorrens.“ Idem Engel, *Geschichte der Wallachey*.

²⁾ *Joannis Bisselii, e Societate Jesu, actatis nostrae gestorum eminentium Medulla Historica, per aliquot septennia digesta*, Ambergae, 1675, in 8.º: „Michaelis uxorem, (cuj *Vagarossae* nomen) ceperat.“

³⁾ Idem: „*Vagarossam* igitur ac *Petrascum*, illam conjugem, hunc filium, relinquit in custodia.“

⁴⁾ *Historia Regni Hungariae*, 1724.

⁵⁾ Ed. *Trausch*, Coronae 1847.

⁶⁾ *Historiarum sui temporis*, 1609, Luteiiae.

⁷⁾ *Brevis et vera descriptio rerum ab Illust. Ampliss. et fortiss. militiae, Gorlicii*, 1599.

⁸⁾ *Ανδρογαθειαις των ενσνεροτατων και ανθηροτατων Μιχαηλ Βοεβοδα* Venetia, 1785.

⁹⁾ *Mihaiu II Bravulu* de A. Florianu, Bucuresci 1858, pag. 108. „*Stanca*, nevésta lui Mihaiu...“ Idem, pag. 155, etc.

¹⁰⁾ *Walther*, op. cit., apud *Papiu*, *Tessaur de monument.*, t. I, pag. 51:

„Salve parve puer. felicibus edite stellis:

Bisseliu, Bethlen, Spontoni ¹¹⁾, Chronicon Fuchsio, Sincai, nu cunosc de asemenea de câtu unu singuru fiu alu lui Mihaiu pe care l'numescu totu *Petrascu*.

Cronic'a munténa anonima aréta totu unu singuru fetioru, dar lu-chiama pretutindenii *Nicóla-Voda*. ¹²⁾ Nemoritoriulu Balcescu, in pretios'a *Istoria a lui Mihaiu Vitézulu*, sustiene cà: Mihaiu a avutu doi fii: *Petrascu* si *Nicolae*, si vorbindu despre acestu diu urma, dice: „*unulu din fiii lui Mihaiu*.” ¹³⁾

Acésta parere o sustienù si repausatulu Heliade ¹⁴⁾, dnii Aaronu Florian ¹⁵⁾, Laurianu ¹⁶⁾, Urechia, Vaillant ¹⁷⁾, etc., adeca mai toti câti au scrisu despre Istori'a Romaniloru din acea epoca.

In privinti'a sórtei familiei lui Mihaiu, dupa mórtea acestuia, autorii nu mai pucinu sunt in desacordu.

Engel afirma cà: „despre famili'a lui Mihaiu Voda, seimu, cà si Florica si Petrascu s'au robitu de tataru.” ¹⁸⁾

Dnu Laurianu, de asemenea dice: „Sigismundu fugì in Moldavia la Ieremia Movilla; de acolo tramise pe Stefanu Csaki la chanulu tatarescu pentru ajutoriu, éra pe *copii lui Mihacle* aducéndu-i de la Fagarasiu *i espedi la chanulu*” ¹⁹⁾ Si mai departe inea: „Mihaiu éra ocupatu cu ide'a *de a purcede in Moldavia spre liberarea familiei sale*.” ²⁰⁾

Vaillant crede cà: „*copii lui Mihaiu au remasu in Ardélu ostatici ai imperatului*.” ²¹⁾

„Egregia pollens indole cresce puer.

„Nomine Petrus eris, constanti pectore Petrus:

„Robore petra animi, robore petra manus.” Mai vedi eodem, pag. 47.

¹¹⁾ *Historia de la Transilvania*.

¹²⁾ Apud N. Balcescu si Laurian, *Magazin Istoricu*, t. 4, pag. 295, 297, 299, 301.

¹³⁾ *Istoria lui Mihaiu Vitézulu*, manuscriptu ce a binevoitu a ni-lu imprumutá illustrulu archeologu dlu Odobescu.

¹⁴⁾ *Prescurtare de Istoria Romaniloru*. Bucur., 1861, unu vol. pag. 174—175.

¹⁵⁾ Op. cit. 93, 133, 144, 153.

¹⁶⁾ *Istoria Romaniloru*, edit. a 2-a, Bucuresci, 1862, pag. 428, 429, 431—434.

¹⁷⁾ *La Romanie*, 3 vol., 1840, Paris.

¹⁸⁾ Engel, *Geschichte der Wallachey*.

¹⁹⁾ Op. cit., p. 434.

²⁰⁾ Idem, p. 435. De asemenea vedi totu de dsa: *Elemente de Istoria Romaniloru*, editia 6, Bucur., 1566, pag. 103: „Sigismundu . . . dede ordine ca dómna si copii lui Mihaiu sè se aduca de la *Fagarasiu la Iasy*, pe cari apoi *i espedi la chanulu tatarescu*.”

²¹⁾ Op. cit. 2, pag. 2: „*Ses enfants sont restés en Ardialie, otages de l'empereur*.”

Dnu Aaronu Florianu sustiene cà: Princes'a Stanc'a, dimpreuna cu fie-sa Floric'a, si cu fiulu seu Nicolae, dobéndindu libertatea, s'au intorsu in tíera; ér fetiorulu celu mai mare alu lui Mihaiu, Petrascu Voda, „*findu cà nu s'a intorsu din Transilvania dimpreuna cu ceialalti membri ai familiei, se banuesce, cà Sigismundu Batori, dupa invingerea sa, in fug'a catra Moldavia si Polonia, l'ar fi luatu cu dinsulu din Fagarasiu, si l'aru fi tramisu Hanului tatarescu de la Crimu, de la care ceruse ajutóre de trupe, si se crede cà ar fi moritu acolo in robia*.” ²²⁾

In fati'a acestoru aretári cari se contradicu unele cu altele, detori'a criticeii istorice este d'a deosebí cu scalpelulu sêu adeverulu, si supunendu la o rigurósa analiza chemica isvórele, sè se pronuncie cu sigurantia.

Acésta o vomu face in articolulu de fatia.

Din cele trei nume: Florica, Vagarossa, Stanca, ce se dau de diferiti autori sociei lui Mihaiu Vitézulu, celu adeveratu este *Stanca*.

Bethlen confunda pe mama cu fíca, candu afirma cà pe dómna o chiamà Florica.

Bisseliu, printr'o inadvertentia sêu graba in ectirea isvóreloru ce consultase, luà numele cetátii *Fagarasiu* in care se aflà inchisa dómna Stanca dreptu nume alu acesteia: *Vagarossa*.

Acésta ne amintesce versurile lui La Fontaine: (Livre IV, fab. VII.)

„Notre magot, prit, pour ce coup,

Le nom d'un port, pour un nom d'homme.”

Dnu Aaronu Florianu este corectu candu chiama Stanca pe soci'a lui Mihaiu, insec dlui care a emisu celu d'antáiu, pare-mi-se, acésta asertiune, nu o sprigina pe nici unu documentu sêu scriere, astu-felu cà cine-va nu póte a se increde pe simple afirmári pana ce acesteia nu voru fi intarite de marturii contimpurane. O asemenea lipsa capitala se observa, dupa cum am disu si alta-data, ²³⁾ in tóta *Istoria Romaniloru* de dsa, opera care de altmintrelea este bogata in date istorice, ce nu pré intempini in cartile despre Istori'a nationale, si in acel'a-si timpu fórte instructiva, si bine scrisa.

Documente contimpurane, monumente plastice vinu intr'o glasuire a confirmá asertiunea dlui Florianu.

Nu vomu citá de câtu câte-va, intre cari cele mai multe, inedite:

²²⁾ Op. cit., pag. 155—156.

²³⁾ *Mihalcea Banulu*, in *Columna lui Traianu*, 1872.

1°. Chrisovulu din anulu 1588 alu lui Mihnea-Voda catra *Mihaiu ban* (pe candu acest'a inca nu se facuse domnu) si soci'a sa *Stanca*, din care resulta că acest'a erá fét'a *Nécsiei*, si aveá unu singuru frate Dragomiru postelniculu.²⁴⁾

2°. Cartea de dania a lui Nicolae Petrascu Voda catra Biserica St. Nicolae din Brasiovu din 1602, in care se dice curatu: „Eu Dómn'a Stanca a repausatului lui Mihaiu Voivodu.“²⁵⁾

3°. Cartea de dania a calugaritiei Theofana, mum'a lui Mihaiu Vitézulu, care pe mirenie se chiamá Teodor'a, din anulu 1603.²⁶⁾

4°. Chrisovulu lui Alesandru, fiulu lui Radu-Voda, din anulu 1626 care reproduce actulu lui Mihaiu Voda confirmatoru a mai multoru danii a le sale si ale Dómnai Stancai facute Manastirei-Voda.²⁷⁾

5°. Idem, alu lui Alesandru Voda din 1693, prin care intaresce dani'a mosiei Plavienii facuta de dómn'a Stanc'a Episcopiei Râmnicu,²⁸⁾ etc.

6°. Portretele murale ale familiei lui Mihaiu Voda de la manastirea Caluiu de peste Oltu, unde se afla si portretulu Dómnai Stancai, in costumu de dómna, cu o curóna pe capu, haina de stufe rosie brodata cu auru, éca de blana alba cu titisióre negre, si d'a supra figurei scrisu: *Dómn'a Stanca*,²⁹⁾ etc.

Acestea sunt destule...

Trecemu la alu doilea punctu de discutune — cestiunea filoru lui Mihaiu.

Despre copii de parte femeiesca, toti recunoscu o singura feta, pe *Florica*, pe care Engel din eróre o numesce: *Ancutia*.

Parerile autoriloru inse pentru cei de secsu masculinu, se impartu, dupa cum am vedutu mai susu, in trei: Unii sustienu unu singuru fiu numitu *Petrascu*; altii unu singuru frz numitu *Nicóla*; altii: doi si anume *Petrascu* si *Nicóla*.

Care din aste trei asertiuni este cea adeverata?

Mai antâiu cata sè constatâmu unu faptu,

²⁴⁾ Condica manastiriloru din Tiéra Romanésca, sectia istorica, fila 175 verso, la *Archivulu Statului*.

²⁵⁾ Apud *Papiu*, *Thes. de monum.*, t. I, p. 385.

²⁶⁾ Idem, pag. 388.

²⁷⁾ Originalulu la dnu Bolliacu. O copia la mine.

²⁸⁾ Condica m-reloru, distr. Dêmbovitia, pag. 178 la *Archivulu Statului*.

²⁹⁾ Dlu A. Odobescu a luatú copie esacte dupa tóte aste portrete, avendu amabilitatea a ni atrage a supra-le atentiunea.

care se vede repetitu in istori'a nóstra, acél'a cà adeca une-ori, cu alegerea persónei la tronu, i se schimbà si numele, séu se adaugeá la celu vechiu unu altulu nou, cá nume princiaru.

Astu-felu, in Munteni'a, dupa mórtea lui Vintila-Voda, boerii ridica domnu pe Egumenulu *Paisie* de la Argesiu, si „i s'au schimbatu numele, dice chronic'a anonima, de i-au disu *Radulu Voda*.“²⁹⁾

In Moldov'a, de asemenea, Alesandru Voda Lapusineanu, mai inainte d'a fi domnu, se chiamá Petrea Stolniculu, cà-ci, dice Letopisetiulu lui Grigore Urechia: „Primindu de veste pribegii boieri din tiér'a Lesiésca de mórtea lui Stefanu-Voda, au redicatu Domnu pe Petrea Stolniculu, si-i schimbata numele de-i dicea *Alesandru Voda*, pe carele l'au poreclitu Lapusineanulu.“³⁰⁾

Totu asiá se intemplà si cu fiulu lui Mihaiu Vitézulu, Nicolae Voda, care deja din vârsta de 13 ani incepuse a portá si numele de *Petrascu*,³¹⁾ dupa mosiulu seu, cu care nume lu-vedemu figurandu in tóte cronicile si scrierile contimpurane straine, ce am potutu consultá, in diferite tractate incheiate de Mihaiu cu Rudolf si Sigismundu;³²⁾ asiá cà numele de *Nicóla* nu se vede in nici unulu din ele. — Candu se tramise domnu in Tiéra Romanésca de catra parintele seu, care se aflá ocupatu cu stabilirea dominatiunei in Ardealu si cucerirea Moldovei, printiulu Nicolae, in crisóvele sale se intituléza: „Cu mil'a lui Ddieu, Ionu *Nicolai* Voivodu si domnu a tóta tiér'a Munteno-Romanésca, fiulu marelui si pré bunului Ionu Mihaiu-Voivodu si domnitoru alu totu pamentului Ardelenescu.“³³⁾

Ce este mai multu, in cartea sa de dania, deja citata, catra biseric'a din Brasiovu, din 1602: i se vede titlulu princiaru intregu: „Noi Ionu *Nicolae Petrascu* Voivodu, ce am „fostu domnu in tóta tiér'a Romanésca.“³⁴⁾

²⁹⁾ Apud *Magasin Istor.*, t. 4, pag. 271.

³⁰⁾ *Letopisetiele Tierii Moldovii*, publicate de M. Cogalniceanu, t. I, pag. 176, Iassy, 1852.

³¹⁾ Walther, op. cit.

³²⁾ Vedi intre altele Tractatulu intre Mihaiu si Comissarii imperatesci, din Iunie 1598, in *Pray, Dissertationes*, pag. 155, *Sincai*, t. 2, p. 269. Idem *Floriansu*, op. cit., p. 93. Idem, *Mitilineu*, Collect. Tract. si Convent., Bueur. 1874, p. 61.

³³⁾ La *Archivulu Stat.*, doc. Ep. Romn., la No. 82, chrisova din luna Maiu 1600. — Idem unu altulu din 1599, cond. Mitropoliei, distr. Dombovitia, fila 122 totu la *Arch. Stat.*

³⁴⁾ *Papiu*, op. cit., p. 385.

In fati'a acestora, nu remane deci indoie'la cã Nicolae Voda a portatu si numele de Petrascu, primul nume fiindu celu de botezu si obicinuitu in famili'a sa si intre Romani, unu nume ca sè dicu asiá, internu, pentru cã Theofana, mum'a lui Mihaiu Vitezulu, in actulu seu de dania catra monastirea Cozia din 1603, lnumesce simplu: *Nicola Voda*³⁵); ér chronic'a contimpurana anonima nu-lu chiama nicairi Petrascu, ci pretutindeni Nicolae; candu celu d'alu doilea nume, adaugitu in urma, dupa ce Mihaiu s'a facutu domnu, erá mai multu *esternu*.

(Finea va urmá.)

Gr. G. Tocilescu.

O noua aplicatiune a telegrafiei.

Diariulu „Iron“ ne comunica urmatóriele amenunte despre o noua aplicatiune a telegrafiei electrice:

Telegrafi'a electrica, care a fostu deja sorgintea atãtoru minuni, a servitu de currendu la o noua si remarcabila inventiune.

Unu cetatienu de la Chicago (America) numitu Elisha Gray, a aflu mijloculu de a face sè se transmita, prin ajutorulu fireloru electrice, sunetele unui pianu in sal'a unui concertu care s'aru aflá la o distantia de 2,400 mile, si dinsulu asigura cã aru poté sè le faca se parvina la o distantia si mai mare.

Cea mai insemnata parte din fisicii Americi considera acestu minunatu resultatu cá primul pasu catra calea electrica care va poté se serve pentru trasmiterea sunetelor produse de mai multe instrumente reunite si adaptate impreuna prin midiloculu unei combinatiuni ce trebue sè se gasésca.

Aparatulu inventatu de catra Gray, si care a fostu numitu Telephon, se compune din trei parti: 1, Instrumentulu care transmite sunetele; 2, firele conductórie cari se duc la o distantia determinata; 3, Aparatulu care primesce sunetele transmise.

Aparatulu de trasmitere se compune dintr'unu claviru la care fie ce clapa corespunde cu o pétra magnetisata la care este alaturata o tieve dispusa in scara musicala; fie care din aceste tievi poté se fie pusa in miscare apesandu pe clap'a care i corespunde, astu-felu in câtu o arie óre care pote se fia

cantata in acel'a-si modu cá si pe unu pianu séu pe unu *melodium* ordinaru. Music'a produsa prin electricitate, devine astu-felu de inteligibila la distantia, cã se póte distinge destulu de bine ari'a ce se canta de esecutoru, cu totu sgototulu produsu de convorbiri. Firulu conductoru este legatu cu unu capu de instrumentulu de trasmitere, éra cu cea alta estemitate de aparatulu de primire care este formatu din unu metalu sonoru si bunu conductoru alu electricitãtii.

Se crede cã o vióra, avendu unu subtire firu de metalu pusu intre córde catra puntulu unde se afla de ordinaru scannasiulu, aru produce fara indoie'la, primindu sunetulu transmisu de pianu prin firulu electricu, o nota in tocmai cá aceea, care o dà instrumentulu in starea sa normala.

Asiá dar, déca acésta córda metalica se adaptéza intr'unu modu electricu cu fire de o lungime de 200 séu de 500 mile, ale caroru estemitati se fie bine legate de instrumentulu de trasmitere, se va intemplá cã persón'a pusa la cea alta estemitate va poté sè audia fórté bine o aria cantata la o distantia de 500 mile, si chiar mai mare.

Lungimea fireloru conductórie va poté se fie de dóue séu de diece mile, cu conditiunea numai cá izolarea loru se fie scutita intr'unu modu astu-felu in câtu sè se impedece perderea curentulu electricu mai inainte de a ajunge la puntulu destinatiunei sale.

T.

M o s a i c u.

Lingusirea e o moneta falsa, pe care vanitatea o pune in circulatiune.

*

Passiunea de multe ori pe omulu celu mai istetiu lu-preface neghiobu, — si pe celu mai neghiobu lu-preface istetiu.

*

Amorosii nu scú ce este uritulu, — pentru cã ei totu-de-una vorbescu despre persón'a loru.

*

Passiunea e nedrépta si egoista. Din caus'a acést'a e periculosu a ne lasá sè fimu predominanti de ea.

³⁵) Idem, idem, p. 390.

Pedro Penna.

— Din viéti'a imperatului Maximilian. —

Maximilianu, imperatulu de Mexico, precum se scie, erá fratele Maj. Sale a regelui nostru; dar si altcum, viéti'a scurta a escelintelui imperatu e o tabela de acele fapte, de cari ne ocupãmu cu placere in tóte detaiurile ei. —

Trasature fórte interesante din viéti'a lui sunt si aceste orduri, cari sub titlulu amentitu le serie unu martoru oculatu si oficiru la armat'a imperatésca.

Asaltulu de la Queretaro, — unde imperatulu Maximilianu se sustienã intre luptele sale nefericite, durã 68 de zile. Presidele statului magioru erá principele Salm-Salm, care sierbiã la armat'a Potomac: Miramon conducea afacerile ostasiesci, inse comand'a suprema imperatulu o-a sustienutu sie-si. Republicanii, sub Escobedo si Coronna asaltau cetatea cu energiã. Escobedo avea 18 mii de ostasi, éra Coronna 17,500; si asiã numerulu asaltatoriloru erã 35,000 de ómeni; imperatulu in cetate abiã aveã 6000. Francii se departasera din Mexico.

Deci revoltantiloru li-a succesu cá venatoriloru, a alungã leulu in pescere. Numai de nu ar fi voitu a se predã de sine-si catusiloru, a trebuitu se pierã de fόμε séu de glontiele inamicului. Tunurile asaltatoriloru in cetara, candu umbrele noptii incepura a se estinde peste vãile pline de fumulu pravului de pusica. Amiculu si inamiculu dormiau in linisce dupa lupt'a sangerósa a díiei. Pe stradele góle si ruinate de tunuri, uu se potã vedé nimene, numai figur'a unui oficiru, care se preamblá pe langa muru invelitu bine in mantel'a sa.

Tacerea noptii nu o conturbã nimicu, decãtu din candu in candu strigãrile pazitoriloru din ambele armate. Nóptea erã intunecósa, si numai din departare se potã vedé câte unu focu de paza. Langa focurile de paza totu-si se poteau vedé din candu in candu figurele unoru ostasi, inse aceste precum se ivira, asiã si disparura.

Cu pasi liní si cu capulu plecatu se preamblá oficirulu in giurulu murului, pe care pausau câti-va fetiori obositi; acestia vediendu cá sè apropia de ei oficirulu, lu-salutara in linisce, cautandu îndelungatu dupa elu, chiaru si atunci, candu in intunereculu noptii disparu cu totul. In acést'a salutare lina a ostasiloru fatia cu oficirulu erã ce-va caracteristicu, cá-ci apropiarea lui i-a electrisatu pe toti; si cuventulu, ce sborã p'ntre ei ca o devisa la apropiarea lui, esprimã ce-va sublimu; recunoscinti'a séu iubirea au doritu sè-si esprime cu acést'a ostasii fatia de acelu barbatu, pe care l'au iubit, pe care lu-considerau de sotiu de arme, care in díele ferbinti de atâte-ori petrecea noptile cu ei in tabera, si nici candu nu i-a lasatu neci pe unu minutu, chiar cá si acuma in Queretaro.

Oficirulu finindu-si visitatiunea, s'a rentorsu in monastirea numita la Cruz. Aici inse si-continuã visitatiunea apoi intrã in odai'a ultima a ambitului abiã luminatu. Acolo, langa mès'a mica a coltiului siedeã unu oficiru curagiosu, cu barba franceza, imbracatu in vestiminte elegante, acést'a erã concediutulu lui Maximilianu, maresialulu Miramonu, care salutã cu respectu pe oficirulu ce intrã. Acést'a indata si-depuse mantel'a si caciul'a. Erã imperatulu Maximilianu cu totul strformatu. Elu nu erã mai multu acelu bravu si frumosu principe tinernu, a carui idea erã glori'a si marirea, ei numai unu scheletu, scheletulu unui ostasiu flamanditu

si obositu, cu resolutiune sarcastica pe fisioni'a palida.

— Ce e nou? — lu-intrebã imperatulu pe maresialulu seu, tragundu-si josu manusiele.

— Nimica ce-va interesantu, Majestatea Ta, — respunse Miramon; — numai o sentintia de mórte binevoiesce a mai subscrie inca adi, cá-ci la patru óre demanéti'a va sè se esecute.

— Asiã? — intrebã imperatulu, — cine e acelu nefericitu?

— Dorere, unu capitanu imperatescu; numele lui: *Pedro Penna*. In contra lui s'a adevेरitu conjuratiuni cu inamiculu. Muierea si maic'a lui locuiescu in cetate. Eri fu prinsu, si cá atare a fostu pusu indata inaintea legii militare, ce pe elu lu- judecã la mórte. Numai subscrierea Majestãtii Tale mai smintesce!

Sunt minute in viéti'a domnitoriloru, candu necesitatea amara i îndémna se fia neerutiatori, si candu déca aru cutediã a dá gratia in locu cá sè administreze justiti'a — aru comite pecatu. Spre esemplu a pardonã spionului in timpu de resbelu, e lucru ne-mai auditu; cá-ci o fapta cá acést'a are efecturu leu in militã.

Intre aceste imperatulu cautã in afara din ferést'a mare a claustrului, privindu la ruinele cetãtii unde dinselulu e paditu cá prinsoneriu. Si elu, asemenea robu, cum se esecute pe unu altu robu? Cine scie, óre peste putinu timpu nu voru se tiena judecata a supra lui! Inaintea ochiloru lui spirituali se iviau fantasiile cele mai infricosiate. Asiediandu-si manile crucisii la pieptu cautã in departare, cautã in nóptea stelósa, cá si candu ar cere sfatu de la stelele stralucitórie.

Miramonu se scólã indata, si standu inaintea odaiei strigã unu nume, ce resunã intreitu in aceste ambite tortuose ale claustrului mare.

Dupa aceste nu peste multu aparũ adjutantulu lui Miramonu cu unu plicu de scrisori, cari Miramonu le-a predatu imperatului cu aceste cuvinte. „Majestate, aici e protocolulu legii militare cu sentinti'a lui Pedro Penna, te rogu sè o subscrie.“

— Nu s'ar potè pardonã capitanului? — intrebã imperatulu cá si candu s'ar fi treditu din somnu.

— A pardonã? — esclamá Miramon; — a pardonã unui spionu?

Chiaru si adjutantulu priviã cu mirare la imperatulu. Dar Miramon reculegundu-se dupa suprindere, grai cu versu inaltu: Majestate! si eu sum mexicanu, dar potiu afirmã, cá Mexicoulu nu e asemene altoru tieri. Mexicoulu e asemene unei case de corectiune. — Déca Majestatea ta voiesci a domni a supra lui dupa mod'a européna, atunci te tradai pe Maj. Ta si tier'a acelor banditi ucidetori, cari se numescu liberali si fideli libertãtii.

Imperatulu stete inaintea maresialului seu intr'o positura seriósa si aduncitu in eugete; inse in urma cu unu tonu liniscitu, dar ce nu suferè contradicere grai: „Vino maresiale, dorescu sè-lu cercetezu pe celu judecatu in prinsórea lui se vorbescu cu dinselulu.“

Peste câte-va minute pe imperatulu, in societatea lui Miramon si a adjutantului, lu-vedemu pasindu in josu pe treptele claustrului. Sentinti'a de morte imperatulu o puse in pusunariu. Ei apoi trecura pe strada, unde ostasii imperatesci conversau langa focurile de paza, pausandu séu standu mai cu séma gatindu-si cina bagatela.

Grupele ostasiloru in vestiminte pestritie, si cu feicie negre, brunete, tinere si betrane, oferiau o imagine

caracteristica langa lumin'a focurilor fantastice de paza. Unii lu-cunoscuro pe imperatu si scolandu-se lu-salutara. Adjutantulu dupa aieptarea maresialului seu se grabi inainte pentru admonierea paditorilor, cá se puna de lature tóte salutãrile ostasiesci.

Inaintea claustrului de S. Clara, ale caruia odãi inferióre sierbiau de inchisóre, doi ostasi paditori se preambiau in susu si in josu pasindu dupa tactu. Au statu candu se apropiara barbatii cei cu mantila si i-au salutatu cu armele. Adjutantulu cu priorulu calugariloru, caruia celu d'antãiu i dede de scire mai nainte, — lu-acceptau pe imperatu in porta.

— Condu-ne pe noi la odai'a judecatului capitanu Pedro Penna, — fu scurt'a si recea porunca a imperatului. — Priorulu plecandu-se umilitu, conduse pe imperatu si pe maresialu, luminandu cu lamp'a sa p'ntre tainicii muri ai claustrului mare.

* * *

Pedro Penna siedeá in chili'a sub nr. 3. Antrulu ei erã fórte pustiu. Numai pe ferést'a-i mica strabatea ce-va lumina; umediél'a paretiloru curgeá in torinti; mobilele erau: unu patu, o mésa si unu scaunu. Usi'a erã mica dar bine inchisa. Liniscea noptii nu o conturbá nimic, decâtu pasii amesurati ai pazitorului.

Fostulu capitanu de la regimentulu imperatesei Pedro Penna siedeá pe scaunu in odai'a sa.

Inainte cu o di s'a adevéritu casualmiute, cá conspira cu inamiculu. Elu abiá erã de 30 de ani, celu mai frumosu omu alu regimentului si casatoritu numai de unu anu.

Unic'a di in care fu prisonieru l'a straformatu de totu. Ochii-i erau cadiuti, trasur'a rece a resolutiunei infiorátorie nu s'a departatu nici pe unu minutu de pe budiele-i constrinse. In odai'a lui se mai poteau vedé dóne figure femeiesci; aceste ingenunchiau inaintea lui prindiendu-i manile si depunendu pe ele sarutãri ferbinti amestecate cu lacrimi. Un'a erã maic'a, ce'alalta soci'a officirului captivu.

Ór'a din turnu batù chiaru 12. Peste câte-va óre un'a din cele dóne femei erã sè-si pierda pe vecia pe unicul fiu, éra ce'alalta pe socinlu seu fidelu.

Pedro Penna siedeá cá o statua — ochi-i erau infipti spre pamentu, manile langede cadiura in josu. — Femei'a betrana se scolã si-si puse capulu la sinulu fiului seu. Serman'a mana! In câte grigi si ostenele i-a costatu crescerea acestui fiu, si acum — peste 4 óre va sè-lu pierda pentru totu-de-una. Torturata de acestu cugetu ea se lasã éra ingenunchi si planse cu lacrimile desperãrii.

— Infioratoriu, imposibilu! — erupse de nou tiner'a femeia. — Sè nu fia dar ajutoriu, se nu fia scapare pentru tine adoratulu meu Pedro? Vorbesce te rogu, sum gat'a a aduce pentru tine ori ce sacrificiu. Déca ar fi de lipsa asiu mori bucurosu pentru tine; cà-ci ce-mi ajunge mie viét'i a neavendu-te pe tine?

Soci'a lui Pedro erã abiá de 16 ani; ochii ei cei mundri inundati de lacrimile desperãrii erau acum ro-sii, budiele vènete, crinii ei cei negri atèrnau incurcati pe umeri.

Acusi se aruncá la genunchii barbatului, acusi se scolã éra si-lu imbratisiã cu focu, séu se preamblá p'in chilia in susu si in josu, facundu gesturi desperate cá o nebuna.

Pedro Penna se desceptã in urma, si se scolã.

— Scumpa mama, iubit'a mea socia, nu-mi ingreunati ór'a din urma; fintie scumpe impliniti dorint'i'a mea ultima: mergeti si ve rogati pentru mine — si acum me lasati!

— A te lasã pe tine? In veci, in veci, — strigara de odata ambele femei, cu unu tonu petrundietoriu pana la rerunchi.

— Scump'a mea mama! si tu adorata socia, dóra nu voiti a-mi urmã pana la locul de perdiare? — si acést'a scena infiorátoria — — — officirulu tineru nu potù vorbi mai multu, se aruncã in bratiile mamei: iubita maicutia ti-multiamescu pentru tóte binefacerile, ti-multiamescu pentru tóte suferintiele si ostenelele facute pentru mine!

— Se nu fia dar nici unu ajutoriu! — esclamá tiner'a-i socia cá nebuna. — Voiu merge la imperatulu si me voiu aruncã la pitiórele lui cerendu gratia pentru tine.

— La imperatulu, — dise cu amaru Pedro Penna, — acuma la trei óre demanét'i'a? Elu dórme acuma; cugeti cà elu unu strainu va pardonã unui spionu? La aceste elu rideá selbaticu. Dar de odata tacura cu totii, mam'a betrana cadiu la pamentu, cà-ci de spre ambitu se audira nesce pasi grei.

— Acuma vinu sè te duca, — strigã soci'a-i desperata, imbratisindu-lu ferbinte cu bratiile fragede, voidu sè-lu apere cu acést'a.

Se audi cum saluta paditoriulu cu arm'a sa; usi'a se deschise, pe ea intrã priorulu si cu lamp'a radicata in susu luminã figurele mamei cadiute la pamentu si a capitanului tienstu in bratiile sociei sale. Dupa prioru intrara doi officiri acoperiti cu mantila. Unulu dintre acestia grai catra capitanu:

— Pedro Penna, pentru ce ai voitu a tradã pe imperatulu Dniei tale si asiã destulu de strimtoratu?

— Dlu meu, nu sciu cu cine am onóre a vorbi; nu sciu judele séu esecutorulu meu stã in fatia cu mine. Pentru ce voiam a tradã pe imperatulu? Pentru cà lu-urescu!

— Pentru ce lu-sierbesci dar? Pentru ce mananci panea inamicului Dniei tale? Pentru ce nu te lupti in ordurile amiciloru, pentru ce porti uniformulu imperatului cu decoratiunile inamicului? — Intrebã necunoscutulu cu unu tonu tremuratoriu de iritatiune.

— Dlu meu, — respuuse captivulu, — inainte de ce ar fi pasitu vre-unu ostasiu strainu, pe pamentulu Mexicoului, eu eram officiru in armat'a republicaniloru; inse candu navalira imperatescii in tiér'a nóstra, si adusera fóme si suferintie in colibele nóstre — candu numai ostasiulu imperatescu se potea ferici, éra republicanulu trebuia sè se téma cà soci'a si copii i voru peri de fome, atunci anim'a mea pretindeá sè me ingri-gescu despre unic'a mea mama betrana, si m'am resolutu a luá pe mine uniformulu imperatescu. Si acum se incepù grozav'a mea rola dupla, ce ori cum sè se finésca, pe mine me afla gat'a. Me nisuiám sè-mi tienu juramentulu datu imperatului, totu-de-una me luptám cu eroismu; martorii vitegiei mele sunt pe peptu-mi: vulturulu ordului Gvadolupp si Crucea legiunei de onóre. Inse me vecsã continuu o mustrare intima: cà am trasu sabi'a in contra libertãtii patriei mele. Altcum poti vedé dlu meu, cumca acést'a rola dupla peste o óra si-a ajunsu finea.

(Finea va urmã.)

S. Sincal.

SALONUL

Receta

pentru a gasi o socia buna.

— Echou la „recet'a“ din nr. 6 alu „Familiei.“

1) Mai multu simtiu seriosu, si mai pucina fantasmagoria despre lucruri ce n'au nici o trecere in vieti'a comuna.

2) Asemene si la dvostre mai multe ocupatiuni folositorie, si mai pucinu luesu si fumu.

3) A se ocupá mai multu cu lucruri necesarie, si a petrece mai pucinu prin cafenele la billardu.

4) A fi mai modesti in pretensiuni, si deca o dama nu are „multu spiritu“, sè nu o numiti indata: muta si necioplita.

5) A ceti carti morale, a iubi vieti'a sociala si a nu stá totu prin birturi.

6) A nu cautá totu avere, ci mai casatoriti-ve si dupa simtrea animei sincere.

7) Asiá veti afiá neveste bune, romane verdi, si económe cum se cade.

Pompilia.

O hotia cutezatóre.

Giuvaergii nostri suntu pacaliti câte-o-data, de luxulu onoru persóne ce vinu cu unu aeru de fanfaronada sè le cumpere obiecte pretiose, dar cari in realitate nu facu altu-ceva de câtu fura câtu voru poté mai multu. Astu-felu i-se intemplá d-lui X... giuvaergiu in strada M..., care mai dílele trecute erá sè fia victim'a unei hotii din cele mai cutezatóre, si se vedeti cum.

O dómna imbracata galantu, la magazinulu de bijuterii alu d-lui X... si cerú se véda ce lucruri mai frumoase se afla in magazinu.

— Suntu un'a din clientele d-vóstra, díse dins'a bijutierului; credu cá me recunosceți; amu cumperatu de la d-vóstra unu orologiu si o pereche de cercei pentru casatóri'a nepotei, mele, ce s'a seversitu in carnavalulu acest'a. Me numescu Madame Z... si locuescu in strada R... No....

Dupa acestea, adause cá ar vroí se mai cumpere ce-va, daru cá nu scie ce se aléga din atâtea frumoase obiecte.

Comerciantele, frecandu-si manele de *alisu-verisulu* ce aveá sè faca se bucurá fórte multu, si plinu de incedere i oferi sè dea obiectele spre a le aretá sociulu seu.

— Nu, respunse dómn'a, multumindu comerciantului, cu unu surisu fermecatoru, refusu acest'a; dar deca voiti sè-mi dati unu baiatu care sè mi le aduca.

— Bucurosu dómna.

Cea ce díse si fece, si éta-i plecati; dómn'a cu baiatulu dupa dens'a: dar ce-va curiosu, Dómn'a tieneá cuti'a cu obiectele.

Ajunsi in strada C... dómn'a se prefacú cá i vine ametiéla si róga pe baiatu se intre in farmacia, in dreptulu careia se afiá, sè cera vre-unu medicamentu.

— Prea bine, cucóna, díse inteligentele baiatu; dar ve rogu sè-mi dati si cuti'a cu bijuterii.

De si dómn'a se superá, cu tóte acestea baiatulu

fu asiá de incapetínatu, in câtu de voia de nevoia, dinsa i dete cuti'a, dicéandu-i cá póte sè se întórca cu dinsa in pravalia, — promitiéndo cá nu-i va mai calcá piciorulu intr'o pravalia unde baetii suntu asiá de obrasnici.

Baiatulu se întórse si spuse stapanului seu ce i-se intemplase. Acest'a lu-paruí bine cá sè-lu invetie minte cum sè se pórté de aci inainte cu musterii. In urm'a acestei parueli, trimise pe socia sa la dómn'a Z... cá sè cera iertare pentru obrasnicia baiatului si sè-i duca si cuti'a cu bijuterii. Candu soci'a bijutierului ajunse la adres'a lasata de dómna Z... i esi o slujnica inainte pe care o întrebá despre dn'a Z.

— Dta, cucóna, trebue se fi séu lipscandica séu giuvaergóica, cá-ci de adi diminétia nu primescu de câtu lipscani si giuvaergii furati de cucón'a de care me întrebati si care nu locuesce aici.

Totulu se esplicá. Dómn'a Z. erá o siréta si cutezatóre hotia, si baiatulu avusese o buna inspiratiune candu refusase de a merge in farmacia fara cuti'a cu bijuterii.

CE E NOU?

O deputatiune de juni romani din Viena, condusa de dlu Dr. P. Danu, a fostu septeman'a trecuta la dlu Nicolau Dumba, spre a-i multiamí pentru cá a avutu bunavointi'a de a propune in comisiunea budgetara a senatului imperialu cá sè se prelimineze o suma pentru infintiarea unei catedre pentru limb'a si literatur'a romana la universitatea din Cernauti. Respunsulu fu favorabilu si imbucuratoru, asigurand'o cumca fara iudoiéla propunerea comisiunii se va primí in senatulu imperialu, cu atât'a mai multu, cá si ministrulu Stre-mayer nu pune nici o pedeca.

Balulu romanu din Viena, in folosulu „Romaniei june“ a intrecutu tóte asceptările in splendórea si eleganti'a sa. Lume alésa, toalete scumpe si elegante i-au pastratu renumele celu bunu. Intre dignitáti personale vediuramu pe contele Andrásy, ambasadorulu Rusiei Novikoff, Costaforu, ambasadorulu Chinei, presiedintele politiei Marx etc. Sal'a frumosu decorata erá indesuita de dantiatori si dantiatóre, si abiá spre zorile dílei se rari, ducéndo fia-care suvenirele cele mai placute si dorintia ferbinte de a mai petrece o séra cá acésta in deplina armonia sufletésca in care a sciut'o dispune junimea romana prin viosi'a ei, amabilitatea si portarea-i esemplaria.

Monete false. De câtu va timpu cereula in Romania monete false de câte 1 si 2 lei, cu efigiea principelui Carolu. Monetele sunt de plumbu, dar destulu de bine imitate. Fabricatorii acestoru bani sunt Tigani pe cari politi'a au si pusu man'a

Betranetie fericite. La 12 ale curentei luni a moritu, la Horziz, omulu celu mai betranu din tóta Boemia, dlu J. Mauthner, in etate de 105 ani. Acestu fericitu betranu avusese in lung'a sa viétia onórea de a fi prezentatu Imperatoriloru Ioseph II, Franz, Ferdinand si Franz Ioseph. Cu tóta betranetia sa, dlu Mauthner, a

remasu pana in ultimii sei ani in capulu fabriciei sale de tieseturi de bumbacu si n'a perdutu unu singuru momentu facultatile sale. Elu lasa o numerósa familia compusa din 2 fice, 2 gineri, 70 nepoti si 78 straneptoti.

Mortu pentru 5 bani. Unu locitoru de la Probota cu socia sa mergendu la tãrgusiorulu Lespedi, la întorcere n'au avutu 5 bani pentru a plati tacs'a podului, si fiindu cá la tóte rugamintele loru si chiar la propunerea tierancei de a-si lasa traist'a amanetu pentru 5 bani. Jidovulu podaru a remasu neinduplecatu; in disperare, ei s'au otaritu a trece apa pe ghiati'a; ghiati'a inse fiindu subtire, se rupse, si femeia, care mergea inainte, cadiu sub dins'a si se ineca. Putinu a lipsitu cá si barbatulu se nu aiba acea-si sórte.

Definitiuinea catoru-va Parlamente. Unu diuariu satiricu din New-York dá nisce definitiuni destulu de curióse despre câte-va Adunari reprezentative. Astu-felu: Camer'a de la Versali'a este o adunatura de ómeni onesti, atátu de doritori de a face binele tierei loru, in cátu nu se temu de a-i face reu; Reichstagulu germanu e unu cursu de studenti cari facu din candu in candu unu sgomotu contr'a profesorului, dara cari l'asculta totu d'a un'a; Parlamentulu anglésu e o adunare de industriari buni cari nu mai lucreza de multu pentru esportatiune; Parlamentulu ungaru e o intrunire de husari ce s'au facutu pastori.

Aniversarea dilei de 15 Martiu Tenerimea studiosa au serbatu acest'a di cá in toti anii cu mare solenitate. Conductulu cu steagulu nationale esi de la scol'a tehnica la cimenteriu, unde se tienura cuventari la mormintele martiriloru, de aici mersera la mausoleulu lui Battyány, unde cuventá unu technicu, apoi la mormentulu lui Forinyák unde cuventá unu juristu. — Tenerimea romana serbeza diu'a de 15 Maiu, a renascerii politice, candu totu odata si-aduce aminte si de martirii natiuneii rom.

E de inspaimantatu. Din cele espuse in siediñtia de la 5 Februaru currentu in Consiliulu de hygiena (salubritate) vedemu cá de la 1870—73, intervalu de cinci ani, in urbea Iassi s'au nascutu 14,452 persone si au moritu 16,376, prin urmare au fostu 1924 morti mai multu de cátu nascuti. Dupa religiune, Crestinii de tote riturile nascuti sunt 5340, Israeliti 9092, adica 3752 evrei mai multi de cátu crestini. Chrestini morti 9471, Evrei 6908, adica 2563 Chrestini mai multi de cátu Evrei. E de insemnatu cá cifr'a generala a nascutiloru alaturata cu cele speciale, dupa cum sunt publicate in foi'a oficiala din Iassi Nr. 20, dá o diferinta in mai pucinu de 20. Era cifr'a mortiloru 3 in mai multu. Aru fi forte bino a se rectificá erorile acestoru cifre atátu de puternicu strigátorie, si totu-odata Primari'a se publice si numerulu Chrestiniloru si Evreiloru din acest'a nenorocita urbe fosta odata capital'a Moldovei!

Nrulu locuintieloru desierte in Bpest'a se immultiesce de la „troscu“ in coce pre fla care trimestru, asiá dupa constatarile oficiali in trimestrulu d'in urma se immultira cu 270 locuintie gole si cu tote aceste propi tarii caseloru tienu la arindele cele mari de mai nainte si numai in casuri de renunciare se invoiescu la reduceri, atunci inca numai facia cu nouii locatari. Este sperare intemeiata cá proprietariu caseloru se voru supune inesorabilei

necesitati si bietii locatari piliti in cursu de 8 ani voru resuffá mai usioru.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu Jonu M. Rosiu, candidatu de advocatu si locotenente r. in Versietiu, la 28 fauru si-a incrediuñtiatu de fiiótorea socia pe domniótor'a Tesalia Popoviciu, fic'a protopopulu de Mercina Ioanu Popoviciu. Mirés'a este nepóta a patriarcului sãrbescu Procopiu si alu actualulu comite supremu alu Carasinului.

Dlu Petru Neagosiu, medicu districtualu in Naseudu, la 28 fauru si-a serbatu cununi'a cu domniótor'a Elena Branea, fic'a protopopulu Stefanu Branea din comun'a Maereu.

Dlu Joanu T. Fane, teologu absolutu de Gherla, in 25 fauru st. n. si-a serbatu cununi'a cu domniótor'a Iulia Popu, fic'a preotulu din comun'a Turu.

Societati si institute.

✕ „**Romania Juna.**“ Zelosulu presiedinte alu acestei Societati, dlu Dr. P. Danu sub a carui conducere societatea si-a pastratu renumele atátu de frumosu, pentru administratiunea sa corecta si rigorósa, a depusu mandatulu in manile alegatoriloru sei. Cá barbatu inteligente si energicu si consciñtiosu, elu si-a castigatu increderea junimei si a publiculu romanu inca cu ocasiunea serbãrii de la Putna, in care comitetu functiuná va cassaru si erá impreuna cu I. Slaviciu sufletulu activitãtii intregi. Ca presiedinte alu „Romaniei June“ sciindu paralisá esagerãrile junetiei cu tactu barbatescu, a formatu din asta societate o scóla adeverata pentru barbati venitoriului. Imgregiurari grele personale, in specialu ocupatiunile sale ca functionaru publicu l'au fortiatu a se retrage din fruntea junimei cu care prin zece ani necontentitu a lucratu. Numai cu parere de reu primu Societatea demissiunea sa.

Literatura.

✕ **Dlu V. Alesandri** a tinutu la 16/28 fauru o conferintia la Atheneu, in folosulu societãtii de binefacere. De si pretiurile erau mari, totu-si sala erá plina de o numerósa societate, care se adunase se asculte pe iubitul nostru poetu. Dlu Alesandri, intre altele, a cetitu si doue poesii, intitulate „Concertulu in lunca“ si „Resbunarea lui Statu-palma.“ Publicãmu adi pe cea d'antãiu, remãindu a publicã pe cealalta intr'unulu din numerii viitori.

O carte scumpa La 1830 s'a tiparitu in Engli-tera in doue volume o carte, care contine memoriile regelui George IV, cu tóte amenuntele scandaleloru vietiei sale si ale coruptiunii guvernulu seu. Ce-va mai multu: acésta opera desveluie si óre-cari intimitati din vietia privata a regelui efemeiatu. Tóte esempletele acestei carti au fostu trase din circulatiune de guvern, prin diferite mijlóce, dupa staruintia reginei. Unu singuru esemplaru mai remasese in publicu, dar fara a se sci in a cui posesiune se afla. Tóte autoritãtiele inse ale Marei-Britanii, atátu de pe teritoriulu propriu alu Statelor-Unitate cátu si din colonii, aveau ordine se urmaresca descoperirea acestui unicu esemplaru. Din intem-plate, unu librariu din Louisville (America, statulu Kentucky) aretà intr'o di unni amicu alu seu, advocatu

cartea în cestiune, pe care o cumpărase cu mai multe alte cărți din Londra. Avocatul, care eră pasionat pentru ori ce cărți rari, starul pe lângă amic se i-vendia lui, și astu-felu deveni posesorul ei. Guvernul englesu tratăza în acestu timp cu posesorul cartii, printr'unu intermediaru, că s'ò cumpere, oferindu 25,000 franci. Regi'n'a ține fòrte multu a face se dispara acăsta opera, că-cî, pe lângă alte mistere ale regelui George, conține și căte-va scrisori, copiate din arhivele regale, precum și portretele mai multor femei fòrte cunoscute toturor carî au studiatu istori'a secreta a regalității englese.

„**Duelulu.**“ Incercări de luptă în contra lui de L. F. Paganini, se afla de vândare la București. Prețulu unui exemplaru 70 bani. Scrierea cuprinde: I. Patru cuvinte după doi ani de tăcere. — II. La lăpta. — III. Duelulu. — Duelulu în fatia Codului Penalu. — V. Femeile.

F e l i u r i t e.

Cifre statistice relative la Londra. Pucine orășii sunt cari se aiba mai multu de 6 stațiuni de căi ferate. Londr'a are celu pucinu 150. Unele trenuri nu esu nici odată din orășii. Punch dîce de drumulu de feru de Tottenham și de Hampstead „că nimene nu face usagi de elu, fiindu că nu șie nici de unde vine și nici unde merge.“ Drumulu de feru Metropolitanu și alte căi ferate, în intrulu orășiiului chiaru, sunt percurse de trenuri la fia-cari trei sên cinci minute, și transporta de la 20—30 milióne de căletori pe anu. Clapham este marele punctu de intrunire la Sud-Vest: 700 trenuri trecu pe acolo în fia-care di. La deschiderea Metropolitanulu se credea că întreprinditorii de omnibuse voru suferi; dar din contra numerulu trasureloru loră a crescutu și veniturile li s'au maritu. Afara de aceste drumuri de feru, Londra posedă 14—15 mii trasuri ce circula pe tramwaiuri, și omnibuse și caburi nenumerate. Se dîce că e mai periculosu a căletori pe josu în unele strade ale Londrei de cătu de a căletori în drumu de feru și a traversă Atlantic'a. Anulu trecut u fostu la Londra 125 persóne omorite și 2,513 ranite prin accidente de trasuri. Accidentele de căi ferate, de și fòrte numeróse în celu din urma timpu, n'au causatu multe nenorociri. Alte cifre înca marturescu marimea Londrei. În fia-care diminétia 780 mii ómeni de afaceri sosescu în Cetate, și se întoreu sér'a la domiciliurile loră din mahalale: 10 mii de ómeni de poliția percurgu stradele, și impiegatii posturiloru ar poté se populeze, cu familiile loră unu orășii mare. La Londra se publica 314 diare cuotidiane și ebdomodare. Valórea gazulu ce se arde 'n ea anualmente atinge cifr'a de 60 milióne, și rezervoriele dau pe fia-care di locitoriloru 100 milióne galóne de apa. Orășiiulu se întinde pe teritoriulu a 4 comitate, și începe a se întinde și pe alu 5-a, celu de Herts. La finea secolulu alu 19-a ea va numerá cu probabilitate 5 milióne de locitori. Déca populațiunea sa va cresce și în alu 20-a secolu în aceea-si proporțiune că intr'alu 19-a, ea se va radică la anulu 2000, la 25 milióne locitori. Cu tóte aceste orășiiulu este atátu de bine provédutu cu bucate, în cătu nu duce lipsa nici odată, pe candu, în timpulu Plantagnetiloru, a fostu adese espusu la fómete. (Voc. Cov.)

Suvenirea mortiloru.

Eutimiu Novacu, preotu în Somoschezu în comitatulu Aradului, unu bravu fiu alu natiunii, a repausatu la 28 fauru, în etate de 68 ani.

Ghicitura de siacu de G. Bocosiu.

facu	da-	chi-	ma	ta.	pulu,	mea	Ca
so-	de	Se-mi	o	ér	Ro-	ma	tom-
ta	o-	nulu	Ve-	se	tó-	e	lu-
hoti	rii	Si	se 'n	dél	có-	ar	ro-
e	Tie-	me'n	min-	ni-	vi-	la	de-
ró-	se	vi-	ra	le,	le-	ta-	ca.
ca	te	gu-	Sc	tu-	Mai	Ar-	uit
Mur-	ta	és-	scó-	lui	me	nés-	ta,

Se poté deslegá după saritul calulu.

Deslegarea ghiciturii de semnă din nr. 5 :

Si 'nainte de plecare,
Am simtitu dorere mare,
Că-cî maicuti'a maic'a mea
Asta data nu plangea;
Si-oiu umblá, cătu voiú umblá,
Ér aci m'oiu rentorná,
Si voiú sarutá plangendu
Crucea ei de la mormentu.

Iosifu Vulcanu.

Deslegare buna primiramu de la dómuele și domniórele: Maria Bozacu n. Dumbrava, Elisabeta Danciu n. Tomusiu, Sofia Zveinu, Iléna Popoviciu, Sofia și Mariti Jonutasiu, Salomia Baboian, Emilia Pop n. Marcusiu, Maria A. Gaetanu, Sofia Bogdanu, Sabina Stefani, Maria Josefú, Ida Handrea, Maria Belesiu, Virginia Olariu n. Fogarasiu, V. Agaftia Muntenescu, Maria Lulusia, și de la dnii: Victoru D. Margaritescu, Petru Ciachi, Nicolau Onciu, Constantinu Juonu Darabanu, Iustinu Tiarina, Octaviu B. Bonfiniu, Petru Popovici, Urodie Cernescu și Nicolae Chipei.

Proprietariu, redactoru respunditoriu și editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi în Pest'a. 1875. Calea țierei nr. 39.